

Taloudellinen jaosto

KOKOUSTIEDOT Aika	9.8.2011 klo 17.58–19.32	
Paikka	Virastotalo, Linnankatu 12 kirjasto	
OSALLISTUJAT Päätöksentekijät	<p>Juntunen Hannu, puheenjohtaja Heikkinen Setti Immonen Tyyne Kallinen Matleena Kananen Hilikka Kopperoinen Juuso Törrö Leena</p>	
Muut osallistujat	<p>Hurskainen Timo, kirkkovaltuuston puheenjohtaja Kotimäki Sanna, kirkkoneuvoston jäsen Krogerus Timo, kirkkoneuvoston jäsen Oikarinen Lauri, kirkkoherra Patronen Kaija, kirkkoneuvoston jäsen Rönkä Kaisa, tiedottaja Sistonen Toivo, talousjohtaja</p>	
ALLEKIRJOITUKSET	Puheenjohtaja	Sihteeri
	Hannu Juntunen	Toivo Sistonen
KÄSITELLYT ASIAT	60 §–77 §	
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS Aika ja paikka	Kajaani 11.8.2011	
Allekirjoitukset	Hilikka Kananen	Juuso Kopperoinen
PÖYTÄKIRJA NÄHTÄVÄNÄ Aika ja paikka	15.–29.8.2011 klo 9–15 kirkkoherranvirasto	
Todistaa	Ilmoitus pöytäkirjan nähtävillä olosta on ollut kirkkoherranviraston ilmoitustaululla 12.–29.8.2011.	

Taloudellinen jaosto

9.8.2011

KOKOUSTIEDOT Aika	9.8.2011 klo 17.58–19.32
Paikka	Virastotalo, Linnankatu 12, kirjasto

KÄSITELTÄVÄT ASIAT
Asia nro

Sivu nro

1	Kokouksen avaus	3
2	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
3	Pöytäkirjan tarkastajien valinta	4
4	Työjärjestys	4
5	Viranhaltijoiden virkavapaudet ja työsuhteisten työloimat	5
6	Viranhaltijoiden ja työntekijöiden tilapäiset virkavapaat	5
7	Viranhaltijoiden ja työntekijöiden vuosisidonnaiset palkanosat	6
8	Tilapäisen viranhaltijan tai määräaikaisen työntekijän palkkaaminen	6
9	Hankintapäätökset ajalla 6.4. – 20.7.2011	7
10	Nordean tallelokeron sopimuksen irtisanominen	8
11	Vuoden 2012 tuloveroprosentin määrääminen	9
12	Joutenlammen kurssikeskuksen ja Männistön leirikeskuksen ulkopuolisen toiminnan hinnoittelu 1.1.2012 alkaen	24
13	Joutenlammen kurssikeskuksen oman toiminnan ja tarjoilutoiminnan hinnoittelu 1.1.2012 alkaen	25
14	Vuoden 2012 talousarvion laadintaohjeet	26
15	Hautausmaiden tarkastus 2011	41
16	Ilmoitusasiat	41
17	Oikaisuvaatimusohjeet	42
18	Kokouksen päätös	42

PUHEENJOHTAJA

HANNU JUNTUNEN
Hannu Juntunen

Taloudellinen jaosto:

Juntunen Hannu, puheenjohtaja
Heikkinen Setti
Immonen Tyyne
Kallinen Matleena
Kananen Hilikka
Kopperoinen Juuso
Törrö Leena

Muut läsnäolijat:

Hurskainen Timo, kirkkovaltuuston puheenjohtaja
Kotimäki Sanna, kirkkoneuvoston jäsen
Krogerus Timo, kirkkoneuvoston jäsen
Oikarinen Lauri, kirkkoherra
Patronen Kaija, kirkkoneuvoston jäsen
Rönkä Kaisa, tiedottaja
Sistonen Toivo, talousjohtaja

Poissa:

60 §

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Hannu Juntunen avasi kokouksen.

61 §

2 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja: Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Taloudellinen jaosto: Hyväksyi.

62 §

3 Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Pöytäkirjan tarkastusvuorossa ovat Hilikka Kananen ja Juuso Kopperoinen.

Puheenjohtaja: Taloudellinen jaosto valitsee kaksi pöytäkirjan tarkastajaa.

Taloudellinen jaosto: Valitsi pöytäkirjan tarkastajiksi Hilikka Kanasen ja Juuso Kopperoisen.

63 §

4 Työjärjestys

Taloudellinen jaosto: Hyväksyi esityslistan työjärjestykseksen.

64 §

5 Viranhaltijoiden virkavapaudet ja työsuhteisten työlomat

Talusojohtaja on virkamiestyönä myöntänyt viranhaltijoiden virkavapaudet ja työsuhteisten työlomat Kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen 70–77 §:n perusteella. Luettelo liite 1

Talusojohtaja: Taloudellinen jaosto merkitsee tiedoksi.

Taloudellinen jaosto: Merkitsi tiedoksi.

65 §

6 Viranhaltijoiden ja työntekijöiden tilapäiset virkavapaat

Talusojohtaja on virkamiestyönä myöntänyt viranhaltijoiden ja työntekijöiden tilapäiset virkavapaudet ja työlomat Kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen 80–82 §:n perusteella. Luettelo liite 2

Talusojohtaja: Taloudellinen jaosto merkitsee tiedoksi.

Taloudellinen jaosto: Merkitsi tiedoksi.

66 §

7 Viranhaltijoiden ja työntekijöiden vuosisidonnaiset palkanosat

Talousjohtaja on palkka-asiamiehenä myöntänyt viranhaltijoiden ja työntekijöiden vuosisidonnaiset palkanosat Kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen 41–44 §:n perusteella. Luettelo liite 3

Talousjohtaja: Taloudellinen jaosto merkitsee tiedoksi.

Taloudellinen jaosto: Merkitsi tiedoksi.

67 §

8 Tilapäisen viranhaltijan tai määräaikaisen työntekijän palkkaaminen

Luettelo tilapäisistä viranhaltijoista ja määräaikaisista työntekijöistä liite 4

Talousjohtaja: Taloudellinen jaosto merkitsee tiedoksi.

Taloudellinen jaosto: Merkitsi tiedoksi.

68 §

9 Hankintapäätökset ajalla 6.4. – 20.7.2011

Talousjohtaja on virkamiestyönä hyväksynyt hankinnat ajalla 6.4.–20.7.2011,
liite 5

Talousjohtaja: Taloudellinen jaosto merkitsee tiedoksi.

Taloudellinen jaosto: Merkitsi tiedoksi.

69 §

10 Nordean tallelokeron sopimuksen irtisanominen

Kajaanin seurakunnalla on tallelokeron numero 3075 Nordeassa sopimusnumerolla 73870. Lokero sisälsi Tilda Hahlilta testamentilla saatujen arvopapereiden säilytys sopimuksen ja vastaanottotodistuksen, asunto-osakkeisiin liittyviä papereita, osuustodistuksen sekä Tilda Hahlin vakuutuskirjoja ja tilisopimuksia. Sisältö on siirretty seurakunnan kassakaappiin Tilda Hahlilta testamentilla saatujen asunto-osakeyhtiöiden osakekirjojen salkkuun.

Lisätietoja asiasta antaa talousjohtaja Toivo Sistonen, puh. 6172 2250, gsm 044 7444 250, sähköposti: toivo.sistonen@evl.fi.

Talousjohtaja: Taloudellinen jaosto valtuuttaa talousjohtaja Toivo Sistosen irtisanomaan Nordean tallelokeron sopimuksen numero 73870 tarpeettomana.

Taloudellinen jaosto: Hyväksyi.

11 Vuoden 2012 tuloveroprosentin määrääminen

Kirkkoneuvoston ohjesäännön 18 §:n 2. kohdan mukaan taloudellisen jaoston on tehtävä kirkkoneuvostolle ehdotus seuraavan vuoden veroäyryn hinnaksi, vuodesta 2002 tuloveroprosentiksi, joka vahvistetaan lähimpään 0,05 prosenttiyksikköön. Sen pohjalta kirkkoneuvosto tekee esityksen tuloveroprosentiksi kirkkovaltuustolle. Talousjohtajan on johtosääntönsä avaintehtävien 13. kohdan mukaan laadittava alustava ehdotus tuloveroprosentiksi.

Kirkkovaltuusto on vahvistanut vuoden 2011 tuloveroprosentiksi 1,50.

Suunnittelun lähtökohdat

Kirkkohallitus ei ole antanut vielä yksityiskohtaisia ohjeita toiminta- ja taloussuunnitelman sekä seuraavan vuoden talousarvion tekemistä varten. Yleiskirjeessä nro 23/2009 13.5.2009 kirkkohallitus antoi ohjeita kirkon toiminnan ja talouden suunnittelusta taantuman keskellä.

Seurakunnan toiminnan ja talouden suunnittelu on mahdollisuuksien selvittämistä ja hyödyntämistä, erilaisten toimintavaihtoehtojen etsimistä, palvelujen asettamista tärkeysjärjestykseen, ongelmien ratkaisuvaihtoehtojen hakemista ja toiminnan sopeuttamista seurakunnan tuloperustaan.

Toiminnalliset tavoitteet

Ohjeessa korostetaan toiminnan ja talouden yhtäaikaista suunnittelua yhteistyössä luottamushenkilöiden kanssa. Suunnitteluprosessi aloitetaan yhteistyönä tarkistamalla seurakunnan visiot ja strategiat (mikä on meidän seurakunnan olemassaolon tarkoitus, minkälaisena haluamme nähdä seurakuntamme 10 tai 20 vuoden kuluttua jne.) sekä toiminnallisten tavoitteiden painopistealueet. Kirkkovaltuuston hyväksymien tavoitteiden tulisi täyttää seuraavat edellytykset:

- tavoitteita asetetaan seurakuntalaisten kannalta merkittäville palveluille
- tavoitteilla on toimintaa ohjaava merkitys
- tavoitteilla on vuositasolla yhteys resursseihin
- seurakunnalla on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa tavoitteen saavuttamiseen
- tavoite on todennettavissa.

Seurakunnan tavoitteiden tulee olla sisäisesti samansuuntaiset, vaikka ne asetetaan erilaisina organisaation eri tasoille ja toimintayksiköille. Toimintayksiköiden ja tehtäväalueiden tavoitteet eivät saa olla ristiriidassa vastuualueiden ja koko organisaation tavoitteiden kanssa. Suunnittelun onnistuminen edellyttää, että luottamushenkilöt sekä toiminnasta että taloudesta vastaavat viranhaltijat ja työntekijät tekevät yhteistyötä. Suunnittelujärjestelmän yhtenä tavoitteena on lisätä vuorovaikutusta ja yhteisyyttä seurakunnan eri toimijoiden välillä.

Alijäämän kattamisvelvollisuus

Seurakuntatalouden keskeinen periaate on tulojen ja menojen tasapaino. Muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista eli pyrkimystä nollassa tulokseen ei edellytetä vuositasona. Tilikauden tulos talousarviossa yksittäisenä suunnitelmavuotena voi olla yli- tai alijäämäinen. Talousarviossa sekä toiminta- ja taloussuunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu ali- tai ylijäämä (KJ 15:1,3).

Tilin päätöksen osoittama alijäämä tarkoittaa taseen oman pääoman erien *Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä* ja *Tilikauden ylijäämä/alijäämä* negatiivista summaa. **Talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioidulla ylijäämällä (alijäämällä)** tarkoitetaan kirkkovaltuuston hyväksymässä talousarviossa arvioitua tilikauden yli- tai alijäämää, mikäli ajantasaisempaa seurantatietoa ei ole käytettävissä. Talousarvion muutosten vaikutukset arvioituun yli- tai alijäämään otetaan myös huomioon.

Säännöksen tarkoituksena on kiinnittää huomiota seurakunnan talouden tasapainottamiseen. Kirkkoneuvoston tulee tehdä toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä. Tasapainotuksessa kirkkoneuvoston on otettava kantaa siihen, mitä muutoksia kuluvan vuoden talousarvioon tai valmisteilla olevan talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman kehyksiin on tehtävä.

Kajaanin seurakunnalla ei ole tällä hetkellä taseessaan kattamattomia alijäämiä.

1 Taloustilanne yleisesti

(Suhdannekatso 2011, Valtiovarainministeriön kansantalousosasto)

- Kuluvan vuoden BKT:n kasvuksi ennustetaan 3,9 %. Ensi vuonna kasvua kertyy 2,8 % ja vuonna 2013 2,4 %. Kotimainen kysyntä nousee ennustejaksolla kasvun merkittävimmäksi vauhdittajaksi. Vienti jatkaa kohtalaisen hyvässä vauhdissa, mutta sen tuottama kasvuvaikutus pienenee.
- Ennustettu kasvu-ura ei tule korjaamaan Suomen taloudessa olevia epätasapainoja lähitulevaisuudessa. Tilanteen korjaaminen edellyttää määrätietoista talouspoliittisia toimenpiteitä.
- Työllisyystilanteen odotetaan paranevan kuluvan vuoden aikana hitaasti. Työllisten määrä kasvaa 1,5 % ja työttömyysaste alenee 7,7 prosenttiin. Pitkäaikaistyöttömien määrä jatkaa kasvua. Ennusteen mukaan työllisiä olisi vuonna 2013 keskimäärin 74 000 enemmän kuin vuonna 2010. Työvoiman tarjontaa lisääviä toimenpiteitä tulisi käynnistää, sillä työikäisen väestön määrä supistuu koko ennustejakson.
- Yksityisten investointien kysyntänäköymät ovat hyvät. Kansantalouden investoinnit kasvavat BKT:ta nopeammin, joten investointiaste nousee miltei vuosien 2000–2008 keskimääräiselle tasolle.
- Kuluvana vuonna kuluttajahinnat nousevat 3,4 %. Inflaatio hidastuu ennustejakson loppua kohden pysyen kuitenkin suhteellisen korkeana. Alkaneen kasvun kannalta olisi vaarallista, jos kustannushintakierre pääsisi valloilleen.
- Julkisen talouden velkaantuminen jatkuu. Valtion velanottotarve pysyy 7–8 mrd. eurossa vuosittain. Kun myös kunnat velkaantuvat edelleen, julkisyhteisöjen velka kasvaa 52,5 prosenttiin kokonais- tuotannosta vuonna 2013 eli lähes 50 mrd. euroa suuremmaksi kuin ennen taantumaa vuonna 2008.

- Suotuisa suhdannetilanne, välillisen verotuksen kiristäminen ja elvytystoimenpiteiden päättymisen kohentavat julkisen talouden rahoitusasemaa tänä vuonna. Ilman uusia rahoitusasemaa kohentavia toimenpiteitä alijäämä pysyy lähes ennallaan tämän jälkeen.

1.1 Taloustilanne Suomessa

Kuluvan vuoden alkupuolisko on viimeistään varmentanut taloudellisen kasvun käynnistyneen maailmanlaajuisesti. Taustalla on markkinaehtoisen kysynnän lisääntyminen, joka heijastuu kasvun laaja-alaisuutena. Useissa maissa kasvun merkittävimäksi lähteeksi on ennustehorisontin aikana muodostumassa kotimainen kysyntä, viennin säilyessä edelleen merkittävänä tekijänä. EU-alueella kasvu on tosin epätasaisesti jakautunut ja vakavista julkisen talouden ongelmista kärsivät maat joutuvat tyytymään alhaiseen kasvuun. Näihin maihin kohdistuu myös rahoitusmarkkinoiden syvä epäluottamus. Euroopan ulkopuolisilla alueilla kasvun nopein vaihe on ohitettu, mutta kasvunäkymät seuraaville parille vuodelle ovat kuitenkin melko hyvät.

Suomen talous kasvaa kuluvana ja kahtena seuraavana vuotena varsin kohtuullista vauhtia. Kuluvan vuoden kasvuksi ennustetaan 3,9 % ja vuosien 2012 ja 2013 kasvu on 2,5 prosentin luokkaa. Ennusteluvuot taloudellisesta aktiviteetista eivät ole merkittävästi muuttuneet sitten maaliskuun, mutta kasvun lähteet ovat vaihtuneet. Kotimaisen kysynnän merkitys muodostuu tärkeäksi ja investoinnit lisääntyvät laaja-alaisesti seuraavien parin vuoden aikana. Maailmantalouden ja –kaupan suotuisa kasvu läpi ennustehorisontin heijastuu nettoviennin kohtuullisen hyvänä kehityksenä vaikka sen tuottama kasvuvaikutus vähentyy. Jatkossakin kaupallisesti avoimena taloutena Suomi on riippuvainen maailmantalouden kehityksestä. On muistettava, että globaalien kysyntäshokkien välittyminen on nopeaa ja voimakasta ja niillä on suuri vaikutus Suomen kaltaisten maiden taloudelliseen tilanteeseen.

Edellinen kansainvälistä taloutta kohdannut kriisi jätti Suomen talouteen pitkäaikaisen jäljen, sillä julkisen talouden tila ei olennaisesti parane ennustehorisontin aikana. Tilanne on epäsymmetrinen, sillä vakavat taloudelliset kriisit rapauttavat julkista taloutta nopeasti ja voimakkaasti. Toisaalta kohtalaisen nopeakaan talouskasvu ei pysty korjaamaan tilannetta

lyhyellä aikavälillä. Jos julkisen talouden kestävyyttä ei määrätietoisesti paranneta, on seuraavan kriisin tai taantuman jälkeinen tilanne huomattavasti hankalampi. Ennustetut kasvuluvut eivät tule korjaamaan Suomen taloudessa olevia epätasapainoja lähitulevaisuudessa. Tilanteen korjaamiseksi tarvitaan määrätietoisia talouspoliittisia toimenpiteitä.

Työllisyys on parantunut lähes odotusten mukaisesti. Alkuvuodesta työpanos kasvoi sekä tunteina että työllisinä mitattuna. Työllisten määrä on kasvanut rakennustoiminnassa ja palveluissa, joissa kasvua ylläpitäviä toimialoja ovat olleet mm. rahoitus- ja vakuutustoiminta, tukku- ja vähittäiskauppa sekä yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut, ei kuitenkaan julkinen hallinto. Sen sijaan teollisuuden työpaikkoja on edelleen reilut 50 000 vähemmän kuin kaksi vuotta sitten, ja teollisuustyöntekijöiden määrä on kääntynyt pieneen kasvuun vasta ihan viime aikoina. Silti teollisuuden työpanos on kasvanut tunteina mitattuna, kun yritykset ovat alkaneet ottaa käyttöön omaa vajaatyöllistä ja lomautettua henkilökuntaansa.

Kaikkiaan työllisyystilanteen odotetaan paranevan kuluvan vuoden aikana hitaasti. Työllisten määrä kasvaa 1,5 % ja työttömyysaste alenee 7,7 prosenttiin. Pitkäaikaistyöttömyys kuitenkin pahenee edelleen vaikka työttömien kokonaismäärä jo vähenee.

Työllisyysnäkymät ovat suhteellisen hyvät myös vuosille 2012 ja 2013. Työllisten määrä lähenee jo huippuvuoden 2008 tasoa ja työttömyysaste alenee noin 7 prosenttiin. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan 15 - 64 -vuotiaiden määrä on vuonna 2013 noin 50 000 henkilöä pienempi kuin vuonna 2010. Niinpä työllisyyden kasvu riippuu entistä enemmän työvoiman ulkopuolella olevien työllistymisestä. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa saattaa edelleen pahentaa se, että laman aikana hävinneet työpaikat ovat korvautumassa toisenlaisia valmiuksia edellyttävällä työllä.

Viime kuukausina **inflaatio** kansallisella indeksillä mitattuna on pysynyt yli kolmessa prosentissa. Sähkön ja polttoaineiden hinnat olivat vuoden ensimmäisellä neljänneksellä keskimäärin vajaat 18 % korkeammalla kuin vuotta aikaisemmin. Iso osa energian kallistumisesta johtuu öljyn hinnan noususta, mutta myös kotitalouksien sähköveron sekä muiden energiaverojen muutos vuoden vaihteessa on nostanut energian kuluttajahintoja. Energian ohella elintarvikkeiden hinnat ovat pysyneet korkealla tasollaan, jolle ne

nousivat nopeasti vuoden 2010 lopulla, ja se kiihdyttää inflaatiota osaltaan. Pohjainflaatio, joka ei huomioi energian ja jalostamattomien elintarvikkeiden hintoja, on sekin kiihtynyt 2,3 prosenttiin.

Tänä vuonna kuluttajahinnat nousevat keskimäärin noin 3,4 % edellisestä vuodesta ja vuonna 2012 hintojen nousu hidastuu 2,7 prosenttiin. **Inflaationäkymissä** on, että energian kuluttajahinnat tulevat pysymään loppuvuoden ajan selvästi viimevuotista korkeammalla. Polttoaineiden hintojen ennustetaan myös jatkavan nousuaan lähivuosina öljyn hinnan mukana, mutta maltillisempaa vauhtia kuin tänä tai viime vuonna.

Toistaiseksi erityisesti ruoan hintaan vaikuttavia tekijöitä, suuntaan tai toiseen, ei ole näköpiirissä, joten alkuvuoden aikana saavutettu hintataso tulee säilymään. Lähivuosina ruokaraaka-aineiden kansainvälisen kysynnän kasvun takia ruoan oletetaan kallistuvan aikaisempaa nopeammin. Ennusteeseen sisältyy oletus kiristyvästä rahapolitiikasta ja nousevista markkinakoroista. Kotitalouksien asuntolainojen korko tulee sen myötä nousemaan ja se kiihdyttää inflaatiota.

Keväällä useilla toimialoilla sekä julkisella sektorilla tehtiin sopimukset **palkankorotuksista** pääsääntöisesti koskien vain tätä vuotta. Viime syksyn ja tämän kevään välillä tehtyjen sopimusten yleiskorotus on ollut keskimäärin 1,5 %. Yhteensä yleiset sopimuskorotukset, paikalliset korotukset ja muut korotukset nostavat palkkoja vajaasta 2 prosentista vajaaseen 3 prosenttiin toimialasta riippuen. Palkansaajien ansioita seuraavan nimellisen ansiotasoindeksin ennustetaan tänä vuonna nousevan 2,6 %. Kun huomioidaan palkankorotusten ajoitus vuoden sisällä, tehdyt sopimuskorotukset nostavat ansioita noin 1,1 %. Muiden tekijöiden kuin sopimuskorotusten arvioidaan tänä vuonna nostavan ansioita vajaan prosentin verran. Reaalinen ansiotasoindeksi, joka huomioi yleisen hintakehityksen, laskee tänä vuonna keskimäärin 0,8 %. Vuonna 2012 nimellisen ansiotasoindeksin nousu kiihtyy maltillisesti korkeampien sopimuskorotusten myötä. Ensi vuonna myös reaalinen ansiotasoindeksi jälleen nousee, kun inflaatiokin hidastuu. Koko talouden yksikkötyökustannukset supistuivat viime vuonna tuottavuuden noustessa palkansaajakorvauksia nopeammin, mutta tänä vuonna yksikkötyökustannukset jälleen nousevat noin 0,7 % yksikkökustannusten nousu kiihtyy edelleen vuonna 2012.

Keskeisiä ennustelukuja (*Suhdannekatseus/Kesäkuu 2011/VM kansantalousosasto*):

	2009	2010	2011	2012	2013
Palvelut, määrän muutos, %	-5,5	1,8	3,4	2,3	1,9
Koko teollisuus, määrän muutos, %	-17,8	6,4	6,1	4,4	4,3
Työn tuottavuus, muutos, %	-4,3	2,1	2,5	2,1	2,1
Työllisyysaste, %	68,3	67,8	68,9	69,8	70,5
Työttömyysaste, %	8,2	8,4	7,7	7,2	6,9
Ansiotasoindeksi, muutos, %	4,0	2,6	2,6	3,2	3,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,0	1,2	3,4	2,7	2,1
Veroaste, BKT:sta	43,0	42,0	42,4	42,2	42,1
Julkisyhteisöjen menot, % BKT:sta	56,3	55,0	53,5	53,1	53,1
Lyhyet korot (Euribor 3 kk), %	1,2	0,8	1,5	2,2	2,5
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	3,7	3,0	3,5	4,1	4,5

2 Seurakunnan vuoden 2012 talousarvion lähtökohta

Kajaanin seurakunnan tilinpäätös vuodelta 2010 osoittaa, että seurakunnan talouden tila heikkeni edellisestä vuodesta, mutta on edelleen vakaa. Tilikauden alijäämä oli -274 386 euroa. Verrattuna edelliseen vuoteen vuosikate heikkeni 145 401 euroa. Seurakunnan saamat verotilitykset olivat edellisen vuoden tasoa (0,07 %) ja verotulot olivat ennakoitua suuremmat (+74 187 euroa). Henkilöstömenot alittivat talousarvion 46 986 eurolla. Toimintamenot (ulkoiset ja sisäiset) pysyivät hyvin talousarvioraamissa (101,5 %). Toimintakatteen toteutumisprosentti oli kesäkuun lopussa 50,0 prosenttia.

Alkuvuonna hyvin vähentynyt työttömyys kääntyi taas tavanomaisen trendin mukaisesti kasvuun kesäkuussa Kainuussa. Työttömyyden kasvu johtuu valtaosin oppilaitoksista valmistuneiden nuorten hakeutumisesta työmarkkinoille. Hyvästä työllisyydestä huolimatta vastavalmistuneet eivät ole työllistyneet kitkattomasti suoraan koulun penkiltä.

Työ- ja elinkeinotoimistoihin oli kirjoittautunut kesäkuun lopussa 4 569 työtöntä työnhakijaa (Kajaanissa 2 403), mikä on 424 enemmän kuin toukokuussa, mutta kuitenkin 599 eli 12 % vähemmän kuin vuosi sitten. Alle 25-vuotiaita nuoria kirjoittautui kesäkuussa työttömäksi lähes 300 enemmän kuin toukokuussa. Nuorisotyöttömyys pysytteli kuitenkin selvästi eli yli viidenneksen vuoden takaista alempana. Selkeimmin nuorten työttömyys kasvoi Kajaanin seudulla, missä nuorten ikäluokat ovat suuremmat.

Myös työvoiman kysyntä hiipui hieman kesäkuussa. Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin työ- ja elinkeinotoimistoihin 416, joka on hieman vuoden takaista vähemmän. Uuden työvoiman kysyntä oli edelleen vilkkainta palvelutyön sekä terveydenhuollon ja sosiaalialan ammattiryhmissä.

Työttömyys kohoaa Kainuussa tavanomaisesti aina kesä- ja heinäkuussa, kun uudet nuoret ikäluokat valmistuvat oppilaitoksista työmarkkinoille, mutta kääntyy sitten taas elokuussa laskuun. Syksyllä työttömyyden uskotaan jälleen vähenevän, kun osa työttömistä hakeutuu jatko- ja täydennysopintoihin. Alkuvuoden kehitysnäkymien valossa on siten mahdollista, että työttömyys painuu syksyllä Kainuussa jopa alle 4 000 työttömän.

Koko maassa työ- ja elinkeinotoimistoihin (TE-toimistoihin) oli rekisteröitynyt kesäkuun lopussa kaikkiaan 252 548 työtöntä työnhakijaa, mikä on 25 862 enemmän kuin toukokuussa, mutta kuitenkin 22 095 vähemmän kuin vuosi sitten. Työnvälitystilaston työttömyysaste, eli työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta, oli koko maassa 9,2 %. Kainuussa työttömien osuus työvoimasta oli kesäkuun lopussa 12,7 % (Kajaanissa 13,6 %), kun se oli Pohjois-Karjalassa 13,3 % ja Lapissa 12,6 %.

Kajaanin seurakunnan väkiluku väheni kertomusvuoden aikana 612 ja oli vuoden vaihteessa 30 632.

Vuonna 2009 rahoitusvarallisuus €jäsen oli 69,50 euroa ja putosi 60,11 euroon vuonna 2010. Seurakunnan on syytä säilyttää liikkumavara edelleenkin omarahoitteisessa pääomataloudessa, jotta olemassa olevasta mittavasta kiinteistökannasta voitaisiin huolehtia asianmukaisesti.

Seurakunnan omavaraisuus-% (91,55 %) oli vuonna 2009 heikompi kuin kirkon keskiarvoluku (92,3 %). ja vuonna 2010 se nousi vähän yli prosentilla (92,68 %) Tämä kertoo osaltaan siitä, että seurakunta selviytyy edelleen sitoumuksistaan pitkälläkin aikavälillä. Vuonna 2009 kassan riittävyys oli 129 päivää ja putosi 114 päivään vuonna 2010. Seurakunnan toiminta ja talous on suunniteltava siten, että vakavaraisuus ja maksuvalmius turvataan tulevaisuudessakin.

Kajaanin seurakunnan talousarviota vuodelle 2011 valmisteltiin vaikeasti ennustettavassa tilanteessa. Varmuudella ennustettavaa suuntaa talouden kehitykselle tulevana vuonna ei ole. Varma tieto on se, että joka tapauksessa julkiseen sektoriin taantumien vaikutukset heijastuvat aina viiveellä. Kajaanissa eletään voimakasta rakennemuutoksen aikaa. Satavuotias paperitehdas lopetettiin. Perinteinen opettajainkoulutus ajetaan alas. Mitä tapahtuu yrityksille ja niiden kannattavuuskehitykselle. Toisaalta Kajaanissa ja Kainuussa on merkkejä paremmasta. Esim. UPM:n Kajaanin tehtaan entisiin tiloihin perustettu Renforsin Rannan yritysalue on saanut hyviä tuloksia aikaan. Kajaanin seurakunnan kirkkovaltuusto hyväksyi yksimielisesti 15.12.2010 pidetyssä kokouksessaan talousarvioesityksen, joka on 117 500 euroa alijäämäinen. Vuodelle 2010 budjetoitu alijäämä oli 326 450 euroa.

Seurakunta ei voi ennakoida kovinkaan suurta verotulojen kasvua vuodelle 2011. Seurakunnan läsnä oleva väkimäärä pieneni viime vuonna 617 ja tällä on merkittävä vaikutus verotulokertymään. Seurakunnan kuten Kajaanin kaupungin on varauduttava sietämään epävarmuuden ja hitaan tulopohjan kasvun aikaa.

Tilintarkastajat ovat valvontatarkastuskertomuksessaan vuodelta 2009 (12.4.2010) kiinnittäneet huomiota syntyvän alijäämän kattamiseen:

”Hyvä toiminta- ja taloussuunnitelma osoittaa sen, mitä aiotaan tehdä, mitkä ovat toiminnan tavoitteet ja kuka on toteuttaja. Tässä suhteessa Kajaanin seurakunnan toimintasuunnitelmat ovat kehittyneet parempaan suuntaan. Kun toiminta vielä arvioidaan asetettuihin tavoitteisiin, päästään toiminnan tavoitteelliseen suunnitteluun ja toteutukseen.

Kirkkojärjestyksen 15 luku 1§:n mukaan on syntynyt alijäämä katettava tai sille on laadittava realistinen suunnitelma, joka ei ole kolmea vuotta pidempi. Nyt talousarviot vuosille 2010–2012 ovat alijäämäisiä. Tämä yhdessä

kiinteistöjen tulevien korjaustarpeiden ja toiminnan odotusten kanssa tarkoittaa talouden liikkumavaran turvaamista.”

Tilintarkastajat ovat todenneet valvontatarkastuskertomuksessaan vuodelta 2010: ”*Tulevan kolmivuotiskauden 2011–2013 talousarviot ovat alijäämäisiä, kuitenkin niin, että vuonna 2013 talous on tasapainossa. Vuoden 2011 talousarvioon on varattu 35 000 euron suunnittelumääräraha Keskusseurakuntakodin peruskorjausta varten. Koska seurakunnan taloudessa on selkä tarve tehdä tasapainottamistoimia ja seurakunnan jäsenmäärä on merkittävässä laskussa, on Keskusseurakuntakodin peruskorjauksen suunnittelun yhteydessä syytä arvioida seurakunnan tarvitsemien toiminnallisten tilojen tarve pitemmällä tähtäimellä. Edelleen on tarpeen arvioida, mitkä tilat on järkevä pitää omistuksessa tai vuokrattuna ja mistä on mahdollista luopua. Tavoitteena tulisi olla tarkoituksenmukaiset ja tehokkaassa käytössä olevat tilat.”*

Aivan tarkkoja arvioita vuoden 2011 talousarvion toteutumisesta on tällä hetkellä vaikea tehdä. Talousarviovertailu kuuden ensimmäisen kuukauden osalta osoittaa, että Kajaanin seurakunnan talousarvio on toteutunut suunnitelmien mukaisesti. Toimintakatteen toteutuminen puolelta vuodelta oli 50,0 %.

Vuonna 2011 tilikauden tulos on -117 500 euron verran alijäämäinen ja alijäämä pienenee vuosina 2012–2013, mutta on edelleen negatiivinen. Tällä hetkellä talousarvion raami vuodelle 2012 on 200 000 euroa alijäämäinen. Seurakunnalla on tässä tilanteessa kaksi päävaihtoehtoa talouden tasapainottamiseksi:

- 1) **Rakenteelliset uudistukset ja sitä kautta menojen kasvun hidastaminen. Talouden tasapainottaminen edellyttää sekä toiminnan kehittämistä että menojen karsintaa niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Tämä vaihtoehto edellyttää myös voimakasta puuttumista henkilöstömenoihin.**
- 2) **Tuloveroprosentin tarkistaminen 1,65 prosenttiin.**

Perustelut:

- talousarviosta vuodelle 2012 olisi tulossa jo neljäs alijäämäinen tilivuosi
- kirkkohallituksen (Vuolijoen seurakunnan liittäminen Kajaaniin) avustusten loppuminen vuonna 2012
- seurakuntien yhteisöverotulojen jako-osuuden pienentyminen (Kajaanissa vähennystä 15–20 prosenttia ja rahassa vähennystä vuositasolla 100 000 – 120 000 euroa)
- Keskuseurakuntakodin peruskorjaus, jota ei voi rahoittaa kokonaan omarahoitteisesti ja seurakunta joutuu turvautumaan lainanottoon
- henkilöstömenojen verotuloja voimakkaampi kasvu.

Talousarvion kehukset vuodelle 2012 ja suunnitelma vuosille 2013–2014 on laadittava siten, että talous saadaan tasapainoon.

3 Palkkakustannukset ja henkilöstösivukulut

Evangelis-luterilaisen kirkon sopimusallalla saavutettiin neuvottelutulos uusista virka- ja työehtosopimuksista 15.2.2010. Sopimuskausi on kolmivuotinen 1.2.2010–31.1.2013. Kirkon pääsopijaosapuolet ovat allekirjoittaneet vuoden 2011 palkkaratkaisua koskevan virka- ja työehtosopimuksen kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen 2010–2012 allekirjoituspöytäkirjan 6 §:n mukaisesta vuoden 2011 palkkaratkaisusta.

Vuoden 2011 palkkaratkaisu muodostuu kirkon eri palkkausjärjestelmissä kahdesta elementistä, yleiskorotuksesta ja järjestelyerästä, joiden suhde ja käyttötapa vaihtelevat palkkausjärjestelmittäin. Ratkaisun kirkon palkkatasoa nostava vaikutus on 2,0 %. Palkantarkistukset kohdistuvat tänä vuonna kahdeksalle kuukaudelle, jolloin ne nostavat palkkakustannuksia keskimäärin noin 1,3 % vuoteen 2010 verrattuna.

Vuoden 2012 aikana toteutettavasta palkkaratkaisusta neuvotellaan ja sovitaan 29.2.2012 mennessä. Jollei yhteisymmärrystä saavuteta, osapuolella on oikeus irtisanoa sopimus päättymään 31.3.2012.

Harkinnanvarainen palkanosa (Hava)

Kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen palkkausjärjestelmän 35 §:n mukainen harkinnanvarainen palkanosa voidaan ottaa käyttöön

seurakunnassa, kun sanotun pykälän 3 momentin mukaiset täytäntöönpanoneuvottelut on käyty. Sitä voidaan maksaa, kun viranhaltijoille ja työntekijöille on etukäteen asetettu tehtävää koskevia määrällisiä tai laadullisia tavoitteita ja kun niitä on arvioitu.

Sopijaosapuolet ovat yksimielisiä siitä, että harkinnanvarainen palkanosa on olennainen osa kirkon yleistä palkkausjärjestelmää. Sopimuskauden aikana osapuolet seuraavat ja edistävät sen aktiivista käyttöönottoa.

Kirkon pääsopijaosapuolet ovat asettaneet tavoitteeksi, että harkinnanvarainen palkanosa on seurakunnissa yleisesti käytössä 1.2.2013 alkavalla sopimuskaudella.

Harkinnanvaraisen palkanosan käyttöönottoa valmistellaan Kajaanin seurakunnassa vuoden 2012 aikana.

Kajaanin seurakunnan osalta palkkoihin lasketaan 3,0 % palkankorotusvaraus.

Henkilöstösivukulut budjetoidaan vuodelle 2012 tässä vaiheessa kuluvan vuoden tason mukaisina.

4 Keskusrahastomaksut

Kirkolliskokous päättää marraskuussa 2011 kirkon keskusrahastomaksun suuruudesta vuodelle 2012. Tälle vuodelle keskusrahastomaksun suuruus on ollut laskennallisesta kirkollisveron tuotosta 8,2 %. Laskennallinen kirkollisvero tarkoittaa yhden kalenterivuoden ajalta kertyvää kirkollisveron tuottoa, mikä jaetaan seurakunnan tuloveroprosentilla.

5 Verotulojen arvioiminen vuoden 2012 talousarvioon

Vuonna 2010 kirkollisverotilitykset kaikissa seurakunnissa yhteensä laskivat 2 % edelliseen vuoteen verrattuna (Kajaanissa -1,26 %). Yhteisöverotilitykset kasvoivat 18,1 % (Kajaanissa + 15,17 %). Verotulot yhteensä olivat kaikissa seurakunnissa (myös Kajaanissa) yhteensä samalla tasolla kuin vuonna 2009.

Kirkollisverojen kehityksen prosentteina pitäisi olla kunnallisverojen kanssa samaa suuruusluokkaa, koska niillä on sama veropohja. Kuitenkin vuonna 2010 kirkollisverotulot kehittyivät oleellisesti heikommin kuin kunnallisverot. Suurin syy tähän on kirkosta eroaminen, jonka taloudellinen merkitys kirkolle toteutuu sattumanvaraisesti eroajan tuloista riippuen.

Seurakuntien verotulojen kehitys 2008–2010

	2008	2009	2010
Kirkollisverot	6,0 %	0,5 %	-2,0 %
Yhteisöverot	2,4 %	-21,4 %	18,1 %
Verotulot yhteensä	5,5 %	-2,2 %	0,0 %

Vuonna 2010 verotulot yhteensä vähenivät 221 seurakuntataloudessa ja 102 seurakuntataloudessa ne pysyivät ennallaan, taikka nousivat.

Alkuvuonna 2011 ennakonpidätykset koko maassa ovat kasvaneet 4,1 %. Ev.lut. seurakunnissa em. kasvu on ollut pienempää. Ennakot ja ennakon täydennysmaksut ovat kasvaneet reippaasti edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Huhtikuun 2011 tilanteen mukaan ennustaen kirkollisverotilitysten määrä saattaa kasvaa 1–1,5 % kaikissa seurakunnissa yhteensä vuonna 2011.

Heinäkuun 2011 loppuun mennessä seurakunnat ovat saaneet kirkollisverotilityksiä + 3,3 % enemmän ja yhteisöveroja + 13,2 % enemmän kuin vuosi sitten vastaavana aikana. Kajaanissa kehitys on ollut samansuuntainen. Ansio- ja pääomatuloveroissa ollaan edellä viime vuotta + 3,59 %. Yhteisöverojen tilitysten nousu on + 9,42 %.

Kirkollisverojen ja kunnallisverojen veropohja on sama eli ansiotulot vähennettynä kunnallisverotuksessa hyväksyttävillä vähennyksillä. Kirkollisverojen ja kunnallisverojen kehityksen tulisi sen mukaan olla kutakuinkin samalla tavalla.

Verotilitysten kehitys seurakunnissa ja kunnissa:

	2008	2009	2010
Kirkollisverot	6,0 %	0,5 %	-2,0 %
Kunnallisverot	8,0 %	2,4 %	+2,1 %
Em. erotus	2,0 %	1,9 %	4,1 %

Kuntaliitto (yhteistyössä VM:n ja verohallituksen kanssa) ennustaa, että kunnallisverotilitykset kasvaisivat vuoden 2011 aikana 1,7 %. Mikäli em. pitäisi paikkansa, niin seurakuntien kirkollisverotilitykset vuoden 2011 aikana jäisivät edellä olevien tietojen perusteella vuotta 2010 pienemmiksi. Vuoden 2010 aikana erosi kirkosta yli 80 000 jäsentä. Mikäli heillä kaikilla olisi ansiotuloja, kirkollisverotulojen menetys olisi lähes 3 % kokonaisuudesta.

Eduskunta päätti 12.5.2009 hallituksen esityksestä kirkon yhteisöveron jako-osuuden nostamisesta 2,55 prosenttiin vuosien 2009–2011 ajaksi.

Veronsaajaryhmien jako-osuuksien tarkistaminen heinäkuussa lisää vuonna 2011 verovuodelta 2010 valtiolle tulevaa osuutta noin 166 miljoonalla eurolla sekä pienentää kunnille tulevaa osuutta noin 129 miljoonalla eurolla, seurakunnille tulevaa osuutta noin 15 miljoonalla eurolla.

Kuntaliitto arvioi Kajaanin kaupungille kunnallisveron lisäykseksi 2,3 % ja yhteisöveron vähennykseksi - 18,6 %.

Vuoden 2012 tulojen perusteella maksuun pantavien verotulojen arvioidaan kasvavan **0,52 prosenttia** Kajaanin seurakunnassa edellisestä vuodesta, jos tuloveroprosentti on **1,50** ja **9,84 prosenttia**, jos tuloveroprosentti on **1,65**.

Verotulojen kehitys vuosina 2008–2012 liite 6, vaihtoehdot 1, 2 ja 3

Verokertymät kuukausittain 2011 liite 7

Verohallinnon maksatuserittely heinäkuu 2011 liite 8

Verotulot / jäsen talousarvio 2012 liite 9

Talousarviovertailu 1.1.–30.6.2011 liite 10

Tuloslaskelma 1.1.–30.6.2011 (ulkoiset tilit) liite 11

Tuloslaskelma 1.1.–30.6.2011 (ulkoiset ja sisäiset tilit) liite 12

Lisätietoja asiasta antaa talousjohtaja Toivo Sistonen, puh. 6172 2250, gsm 044-7444 250, sähköposti: toivo.sistonen@evl.fi.

Talousjohtaja: Taloudellinen jaosto päättää esittää kirkkoneuvostolle ja edelleen kirkkovaltuustolle, että

kirkkovaltuusto vahvistaa vuoden 2012 tuloveroprosentiksi 1,65.

Taloudellinen jaosto: Keskustelun jälkeen hyväksyi yksimielisesti.

71 §

12 Joutenlammen kurssikeskuksen ja Männistön leirikeskuksen ulkopuolisen toiminnan hinnoittelu 1.1.2012 alkaen

Vuoden 2011 jouluhinnasto, liite 13

Vuoden 2012 ulkopuolisen toiminnan hinnasto, liite 14

Kirkkoneuvoston ohjesäännön 18 §:

"Taloudellisen jaoston tehtävänä on, ellei asiaa ole annettu muun viranomaisen tehtäväksi, lähinnä valmistella asioita kirkkoneuvostolle sekä huolehtia seurakunnan juoksevista talous- ja hallintoasioista ja siinä tarkoituksessa

10. vahvistaa seurakunnalle tulevat muut kuin hautapaikkamaksut;

-----"

Ulkopuolisilta perittäviä maksuja on korotettu noin 3,5 %, korotukset ovat 0,10–3,00 euroa. Korotus perustuu kohonneisiin kiinteisiin kustannuksiin mm. sähkön ja lämmön hinta on noussut, myös kiinteistöveroprosenttia on korotettu. Joutenlammen kurssikeskuksen ja Männistön leirikeskuksen hinnoittelua on verrattu muiden seurakuntien leirikeskusten hintoihin. Hinnastossa on uutena ulkopuolisten leirien, leirikoulujen ja -rippikoulujen täysihoitovuorokausihinnat.

Lisätietoja asiasta antavat talousjohtaja Toivo Sistonen, puh. 6172 2250, gsm 044 7444 250, sähköposti: toivo.sistonen@evl.fi ja Joutenlammen kurssikeskuksen johtaja Sirpa Väisänen, puh. 6873 361, gsm 044 7444 550, sähköposti: sirpa.vaisanen@joutenlampi.fi.

Talousjohtaja: Taloudellinen jaosto hyväksyy

Joutenlammen kurssikeskuksen vuoden 2011 ulkopuolisen toiminnan jouluhinnaston liitteen mukaisena ja

Joutenlammen kurssikeskuksen ja Männistön leirikeskuksen vuoden 2012 ulkopuolisen toiminnan hinnaston liitteen mukaisena sekä

varaa mahdollisuuden muuttaa hinnoittelua kesken vuoden lainsäädännössä tapahtuvista muutoksista tai seurakunnan ulkopuolisista syistä johtuen.

Taloudellinen jaosto: Hyväksyi yksimielisesti.

72 §

13 Joutenlammen kurssikeskuksen oman toiminnan ja tarjoilutoiminnan hinnoittelu 1.1.2012 alkaen

Vuoden 2011 jouluhinnasto, liite 15

Vuoden 2012 oman toiminnan hinnasto, liite 16

Vuoden 2012 tarjoiluhinnat seurakunnan muissa kiinteistöissä, liite 17

Oman toiminnan osalta hintoja ja tarjoiluhintoja seurakunnan muissa kiinteistöissä on myös tarkistettu. Korotukset ovat 5–20 senttiä. Hintojen korotuksien perusteet ovat samat kuin ulkopuolisen toiminnan hinnoittelussa eli korotus perustuu kohonneisiin kiinteisiin kustannuksiin. Leiripäivän hintaa on laskettu 60 sentillä (27,50 € vuonna 2011 ja 26,90 € vuonna 2012), koska leiripäivällinen kevennetään tarjoamalla keitto- tai laatikkoruokaa.

Rippikoululaiselta perittävä rippikoululeirin ruokamaksu on edelleen 120,00 euroa/leiri. Hintaan sisältyy aamiainen, lounas, iltapäiväkahvi, päivällinen ja iltapala sekä muun muassa leiriaikana tarjottavat makkarat ja täytekakut. Tilavuokria ei laskuteta työmuodoilta ennakoon, vaan tilojen käytön todelliset kustannukset vyörytetään työmuodoille vuoden 2012 tilinpäätöksen yhteydessä.

Lisätietoja asiasta antavat talousjohtaja Toivo Sistonen, puh. 6172 2250, gsm 044 7444 250, sähköposti: toivo.sistonen@evl.fi ja Joutenlammen kurssikeskuksen johtaja Sirpa Väisänen, puh. 6873 361, gsm 044 7444 550, sähköposti: sirpa.vaisanen@joutenlampi.fi.

Talousjohtaja: Taloudellinen jaosto hyväksyy Joutenlammen kurssikeskuksen

vuoden 2011 oman toiminnan jouluhinnaston liitteen mukaisena;

vuoden 2012 oman toiminnan hinnaston liitteen mukaisena ja

seurakunnan muissa kiinteistöissä tapahtuvan tarjoilutoiminnan hinnaston liitteen mukaisena sekä

varaa mahdollisuuden muuttaa hinnoittelua kesken vuoden lainsäädännössä tapahtuvista muutoksista tai seurakunnan ulkopuolisista syistä johtuen.

Taloudellinen jaosto: Hyväksyi yksimielisesti.

73 §

14 Vuoden 2012 talousarvion laadintaohjeet

Taloudellisen jaoston tehtävänä on vuosittain laatia talousarvioehdotuksen valmisteluohjeet seuraavalle vuodelle. Ohjeet on tarkoitettu johtokunnille, alueiden ja tehtäväalueiden vastuuhenkilöille noudatettavaksi.

Talousarvioon liitetään käyttöohje, jonka mukaan talousarvio on sitova tehtäväalueiden (työalojen) nettomenojen tasolla. Vapaasti käytettäviin nettomenoihin ei kuitenkaan lasketa henkilöstömenoja eikä matka- ja koulutuskustannuksia.

Kirkkovaltuusto on vahvistanut vuoden 2011 tuloveroprosentiksi 1,50.

Suunnittelun lähtökohdat

Kirkkohallitus ei ole antanut vielä yksityiskohtaisia ohjeita toiminta- ja taloussuunnitelman sekä seuraavan vuoden talousarvion tekemistä varten. Yleiskirjeessä Nro 23/2009 13.5.2009 kirkkohallitus antoi ohjeita kirkon toiminnan ja talouden suunnittelusta taantuman keskellä.

Seurakunnan toiminnan ja talouden suunnittelu on mahdollisuuksien selvittämistä ja hyödyntämistä, erilaisten toimintavaihtoehtojen etsimistä, palvelujen asettamista tärkeysjärjestykseen, ongelmien ratkaisuvaihtoehtojen hakemista ja toiminnan sopeuttamista seurakunnan tuloperustaan.

Toiminnalliset tavoitteet

Ohjeessa korostetaan toiminnan ja talouden yhtäaikaista suunnittelua yhteistyössä luottamushenkilöiden kanssa. Suunnitteluprosessi aloitetaan yhteistyönä tarkistamalla seurakunnan visiot ja strategiat (mikä on meidän seurakunnan olemassaolon tarkoitus, minkälaisena haluamme nähdä seurakuntamme 10 tai 20 vuoden kuluttua jne.) sekä toiminnallisten tavoitteiden painopistealueet. Kirkkovaltuuston hyväksymien tavoitteiden tulisi täyttää seuraavat edellytykset:

- tavoitteita asetetaan seurakuntalaisten kannalta merkittävillä palveluilla
- tavoitteilla on toimintaa ohjaava merkitys
- tavoitteilla on vuositasolla yhteys resursseihin
- seurakunnalla on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa tavoitteen saavuttamiseen
- tavoite on todennettavissa.

Seurakunnan tavoitteiden tulee olla sisäisesti samansuuntaiset, vaikka ne asetetaan erilaisina organisaation eri tasoille ja toimintayksiköille. Toimintayksiköiden ja tehtäväalueiden tavoitteet eivät saa olla ristiriidassa vastuualueiden ja koko organisaation tavoitteiden kanssa. Suunnittelun onnistuminen edellyttää, että luottamushenkilöt sekä toiminnasta että taloudesta vastaavat viranhaltijat ja työntekijät tekevät yhteistyötä. Suunnittelujärjestelmän yhtenä tavoitteena on lisätä vuorovaikutusta ja yhteisyyttä seurakunnan eri toimijoiden välillä.

Alijäämän kattamisvelvollisuus

Seurakuntatalouden keskeinen periaate on tulojen ja menojen tasapaino. Muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista eli pyrkimystä nollassa tulokseen ei edellytetä vuositasolla. Tilikauden tulos talousarviossa yksittäisenä suunnitelmavuotena voi olla yli- tai alijäämäinen. Talousarviossa sekä toiminta- ja taloussuunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu ali- tai ylijäämä (KJ 15:1,3).

Tilinpäätöksen osoittama alijäämä tarkoittaa taseen oman pääoman erien *Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä* ja *Tilikauden ylijäämä/alijäämä* negatiivista summaa. **Talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioidulla ylijäämällä (alijäämällä)** tarkoitetaan kirkkovaltuuston hyväksymässä talousarviossa arvioitua tilikauden yli- tai alijäämää, mikäli ajantasaisempaa seurantatietoa ei ole käytettävissä. Talousarvion muutosten vaikutukset arvioituun yli- tai alijäämään otetaan myös huomioon.

Säännöksen tarkoituksena on kiinnittää huomiota seurakunnan talouden tasapainottamiseen. Kirkkoneuvoston tulee tehdä toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä. Tasapainotuksessa kirkkoneuvoston on otettava kantaa siihen, mitä muutoksia kuluvan vuoden talousarvioon tai valmisteilla olevan talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman kehyksiin on tehtävä.

Kajaanin seurakunnalla ei ole tällä hetkellä taseessaan kattamattomia alijäämiä.

1 Taloustilanne yleisesti

(Suhdannekatso 2011, Valtiovarainministeriön kansantalousosasto)

- Kuluvan vuoden BKT:n kasvuksi ennustetaan 3,9 %. Ensi vuonna kasvua kertyy 2,8 % ja vuonna 2013 2,4 %. Kotimainen kysyntä nousee ennustejaksolla kasvun merkittävimmäksi vauhdittajaksi. Vienti jatkaa kohtalaisen hyvässä vauhdissa, mutta sen tuottama kasvuvaikutus pienenee.
- Ennustettu kasvu-ura ei tule korjaamaan Suomen taloudessa olevia epätasapainoja lähitulevaisuudessa. Tilanteen korjaaminen edellyttää määrätietoista talouspoliittisia toimenpiteitä.
- Työllisyystilanteen odotetaan paranevan kuluvan vuoden aikana hitaasti. Työllisten määrä kasvaa 1,5 % ja työttömyysaste alenee 7,7 prosenttiin. Pitkäaikaistyöttömien määrä jatkaa kasvua. Ennusteen mukaan työllisiä olisi vuonna 2013 keskimäärin 74 000 enemmän kuin vuonna 2010. Työvoiman tarjontaa lisääviä toimenpiteitä tulisi käynnistää, sillä työikäisen väestön määrä supistuu koko ennustejakson.
- Yksityisten investointien kysyntänäkymät ovat hyvät. Kansantalouden investoinnit kasvavat BKT:ta nopeammin, joten investointiaste nousee miltei vuosien 2000–2008 keskimääräiselle tasolle.
- Kuluvana vuonna kuluttajahinnat nousevat 3,4 %. Inflaatio hidastuu ennustejakson loppua kohden pysyen kuitenkin suhteellisen korkeana. Alkaneen kasvun kannalta olisi vaarallista, jos kustannushintakierre pääsisi valloilleen.
- Julkisen talouden velkaantuminen jatkuu. Valtion velanottotarve pysyy 7–8 mrd. eurossa vuosittain. Kun myös kunnat velkaantuvat edelleen, julkisyhteisöjen velka kasvaa 52,5 prosenttiin kokonaistuotannosta vuonna 2013 eli lähes 50 mrd. euroa suuremmaksi kuin ennen taantumaa vuonna 2008.

- Suotuisa suhdannetilanne, välillisen verotuksen kiristäminen ja elvytystoimenpiteiden päättymisen kohentavat julkisen talouden rahoitusasemaa tänä vuonna. Ilman uusia rahoitusasemaa kohentavia toimenpiteitä alijäämä pysyy lähes ennallaan tämän jälkeen.

1.1 Taloustilanne Suomessa

Kuluvan vuoden alkupuolisko on viimeistään varmentanut taloudellisen kasvun käynnistyneen maailmanlaajuisesti. Taustalla on markkinaehtoisen kysynnän lisääntyminen, joka heijastuu kasvun laaja-alaisuutena. Useissa maissa kasvun merkittävimäksi lähteeksi on ennustehorisontin aikana muodostumassa kotimainen kysyntä, viennin säilyessä edelleen merkittävänä tekijänä. EU-alueella kasvu on tosin epätasaisesti jakautunut ja vakavista julkisen talouden ongelmista kärsivät maat joutuvat tyytymään alhaiseen kasvuun. Näihin maihin kohdistuu myös rahoitusmarkkinoiden syvä epäluottamus. Euroopan ulkopuolisilla alueilla kasvun nopein vaihe on ohitettu, mutta kasvunäkymät seuraaville parille vuodelle ovat kuitenkin melko hyvät.

Suomen talous kasvaa kuluvana ja kahtena seuraavana vuotena varsin kohtuullista vauhtia. Kuluvan vuoden kasvuksi ennustetaan 3,9 % ja vuosien 2012 ja 2013 kasvu on 2,5 prosentin luokkaa. Ennusteluvut taloudellisesta aktiviteetista eivät ole merkittävästi muuttuneet sitten maaliskuun, mutta kasvun lähteet ovat vaihtuneet. Kotimaisen kysynnän merkitys muodostuu tärkeäksi ja investoinnit lisääntyvät laaja-alaisesti seuraavien parin vuoden aikana. Maailmantalouden ja –kaupan suotuisa kasvu läpi ennustehorisontin heijastuu nettoviennin kohtuullisen hyvänä kehityksenä vaikka sen tuottama kasvuvaikutus vähentyy. Jatkossakin kaupallisesti avoimena taloutena Suomi on riippuvainen maailmantalouden kehityksestä. On muistettava, että globaalien kysyntäshokkien välittyminen on nopeaa ja voimakasta ja niillä on suuri vaikutus Suomen kaltaisten maiden taloudelliseen tilanteeseen.

Edellinen kansainvälistä taloutta kohdannut kriisi jätti Suomen talouteen pitkäaikaisen jäljen, sillä julkisen talouden tila ei olennaisesti parane ennustehorisontin aikana. Tilanne on epäsymmetrinen, sillä vakavat taloudelliset kriisit rapauttavat julkista taloutta nopeasti ja voimakkaasti. Toisaalta kohtalaisen nopeakaan talouskasvu ei pysty korjaamaan tilannetta

lyhyellä aikavälillä. Jos julkisen talouden kestävyyttä ei määrätietoisesti paranneta, on seuraavan kriisin tai taantuman jälkeinen tilanne huomattavasti hankalampi. Ennustetut kasvuluvut eivät tule korjaamaan Suomen taloudessa olevia epätasapainoja lähitulevaisuudessa. Tilanteen korjaamiseksi tarvitaan määrätietoisia talouspoliittisia toimenpiteitä.

Työllisyys on parantunut lähes odotusten mukaisesti. Alkuvuodesta työpanos kasvoi sekä tunteina että työllisinä mitattuna. Työllisten määrä on kasvanut rakennustoiminnassa ja palveluissa, joissa kasvua ylläpitäviä toimialoja ovat olleet mm. rahoitus- ja vakuutustoiminta, tukku- ja vähittäiskauppa sekä yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut, ei kuitenkaan julkinen hallinto. Sen sijaan teollisuuden työpaikkoja on edelleen reilut 50 000 vähemmän kuin kaksi vuotta sitten, ja teollisuustyöntekijöiden määrä on kääntynyt pieneen kasvuun vasta ihan viime aikoina. Silti teollisuuden työpanos on kasvanut tunteina mitattuna, kun yritykset ovat alkaneet ottaa käyttöön omaa vajaatyöllistä ja lomautettua henkilökuntaansa.

Kaikkiaan työllisyystilanteen odotetaan paranevan kuluvan vuoden aikana hitaasti. Työllisten määrä kasvaa 1,5 % ja työttömyysaste alenee 7,7 prosenttiin. Pitkäaikaistyöttömyys kuitenkin pahenee edelleen vaikka työttömien kokonaismäärä jo vähenee.

Työllisyysnäköymät ovat suhteellisen hyvät myös vuosille 2012 ja 2013. Työllisten määrä lähenee jo huippuvuoden 2008 tasoa ja työttömyysaste alenee noin 7 prosenttiin. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan 15–64 -vuotiaiden määrä on vuonna 2013 noin 50 000 henkilöä pienempi kuin vuonna 2010. Niinpä työllisyyden kasvu riippuu entistä enemmän työvoiman ulkopuolella olevien työllistymisestä. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa saattaa edelleen pahentaa se, että laman aikana hävinneet työpaikat ovat korvautumassa toisenlaisia valmiuksia edellyttävällä työllä.

Viime kuukausina **inflaatio** kansallisella indeksillä mitattuna on pysynyt yli kolmessa prosentissa. Sähkön ja polttoaineiden hinnat olivat vuoden ensimmäisellä neljänneksellä keskimäärin vajaat 18 % korkeammalla kuin vuotta aikaisemmin. Iso osa energian kallistumisesta johtuu öljyn hinnan noususta, mutta myös kotitalouksien sähköveron sekä muiden energiaverojen muutos vuoden vaihteessa on nostanut energian kuluttajahintoja. Energian ohella elintarvikkeiden hinnat ovat pysyneet korkealla tasollaan, jolle ne

nousivat nopeasti vuoden 2010 lopulla, ja se kiihdyttää inflaatiota osaltaan. Pohjainflaatio, joka ei huomioi energian ja jalostamattomien elintarvikkeiden hintoja, on sekin kiihtynyt 2,3 prosenttiin.

Tänä vuonna kuluttajahinnat nousevat keskimäärin noin 3,4 % edellisestä vuodesta ja vuonna 2012 hintojen nousu hidastuu 2,7 prosenttiin. **Inflaationäkymissä** on, että energian kuluttajahinnat tulevat pysymään loppuvuoden ajan selvästi viimevuotista korkeammalla. Polttoaineiden hintojen ennustetaan myös jatkavan nousuaan lähivuosina öljyn hinnan mukana, mutta maltillisempaa vauhtia kuin tänä tai viime vuonna. Toistaiseksi erityisesti ruoan hintaan vaikuttavia tekijöitä, suuntaan tai toiseen, ei ole näköpiirissä, joten alkuvuoden aikana saavutettu hintataso tulee säilymään. Lähivuosina ruokaraaka-aineiden kansainvälisen kysynnän kasvun takia ruoan oletetaan kallistuvan aikaisempaa nopeammin. Ennusteeseen sisältyy oletus kiristyvästä rahapolitiikasta ja nousevista markkinakoroista. Kotitalouksien asuntolainojen korko tulee sen myötä nousemaan ja se kiihdyttää inflaatiota.

Keväällä useilla toimialoilla sekä julkisella sektorilla tehtiin sopimukset **palkankorotuksista** pääsääntöisesti koskien vain tätä vuotta. Viime syksyn ja tämän kevään välillä tehtyjen sopimusten yleiskorotus on ollut keskimäärin 1,5 %. Yhteensä yleiset sopimuskorotukset, paikalliset korotukset ja muut korotukset nostavat palkkoja vajaasta 2 prosentista vajaaseen 3 prosenttiin toimialasta riippuen. Palkansaajien ansioita seuraavan nimellisen ansiotasoindeksi ennustetaan tänä vuonna nousevan 2,6 %. Kun huomioidaan palkankorotusten ajoitus vuoden sisällä, tehdyt sopimuskorotukset nostavat ansioita noin 1,1 %. Muiden tekijöiden kuin sopimuskorotusten arvioidaan tänä vuonna nostavan ansioita vajaan prosentin verran. Reaalinen ansiotasoindeksi, joka huomioi yleisen hintakehityksen, laskee tänä vuonna keskimäärin 0,8 %. Vuonna 2012 nimellisen ansiotasoindeksi nousu kiihtyy maltillisesti korkeampien sopimuskorotusten myötä. Ensi vuonna myös reaalinen ansiotasoindeksi jälleen nousee, kun inflaatiokin hidastuu. Koko talouden yksikkötyökustannukset supistuivat viime vuonna tuottavuuden noustessa palkansaajakorvauksia nopeammin, mutta tänä vuonna yksikkötyökustannukset jälleen nousevat noin 0,7 % yksikkökustannusten nousu kiihtyy edelleen vuonna 2012.

Keskeisiä ennustelukuja (*Suhdannekatseus/Kesäkuu 2011/VM kansantaloussosasto*):

	2009	2010	2011	2012	2013
Palvelut, määrän muutos, %	-5,5	1,8	3,4	2,3	1,9
Koko teollisuus, määrän muutos, %	-17,8	6,4	6,1	4,4	4,3
Työn tuottavuus, muutos, %	-4,3	2,1	2,5	2,1	2,1
Työllisyysaste, %	68,3	67,8	68,9	69,8	70,5
Työttömyysaste, %	8,2	8,4	7,7	7,2	6,9
Ansiotasoindeksi, muutos, %	4,0	2,6	2,6	3,2	3,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,0	1,2	3,4	2,7	2,1
Veroaste, BKT:sta	43,0	42,0	42,4	42,2	42,1
Julkisyhteisöjen menot, % BKT:sta	56,3	55,0	53,5	53,1	53,1
Lyhyet korot (Euribor 3 kk), %	1,2	0,8	1,5	2,2	2,5
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	3,7	3,0	3,5	4,1	4,5

2 Seurakunnan vuoden 2012 talousarvion lähtökohta

Kajaanin seurakunnan tilinpäätös vuodelta 2010 osoittaa, että seurakunnan talouden tila heikkeni edellisestä vuodesta, mutta on edelleen vakaa. Tilikauden alijäämä oli - 274 386 euroa. Verrattuna edelliseen vuoteen vuosikate heikkeni 145 401 euroa. Seurakunnan saamat verotilitykset olivat edellisen vuoden tasoa (0,07 %) ja verotulot olivat ennakoitua suuremmat (+ 74 187 euroa). Henkilöstömenot alittivat talousarvion 46 986 eurolla. Toimintamenot (ulkoiset ja sisäiset) pysyivät hyvin talousarvioraamissa (101,5 %). Toimintakatteen toteutumisprosentti oli kesäkuun lopussa 50,0 prosenttia.

Alkuvuonna hyvin vähentynyt työttömyys kääntyi taas tavanomaisen trendin mukaisesti kasvuun kesäkuussa Kainuussa. Työttömyyden kasvu johtuu valtaosin oppilaitoksista valmistuneiden nuorten hakeutumisesta työmarkkinoille. Hyvästä työllisyydestä huolimatta vastavalmistuneet eivät ole työllistyneet kitkattomasti suoraan koulun penkiltä.

Työ- ja elinkeinotoimistoihin oli kirjoittautunut kesäkuun lopussa 4 569 työtöntä työnhakijaa (Kajaanissa 2 403), mikä on 424 enemmän kuin toukokuussa, mutta kuitenkin 599 eli 12 % vähemmän kuin vuosi sitten. Alle

25-vuotiaita nuoria kirjoittautui kesäkuussa työttömäksi lähes 300 enemmän kuin toukokuussa. Nuorisotyöttömyys pysytteli kuitenkin selvästi eli yli viidenneksen vuoden takaista alempana. Selkeimmin nuorten työttömyys kasvoi Kajaanin seudulla, missä nuorten ikäluokat ovat suuremmat.

Myös työvoiman kysyntä hiipui hieman kesäkuussa. Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin työ- ja elinkeinotoimistoihin 416, joka on hieman vuoden takaista vähemmän. Uuden työvoiman kysyntä oli edelleen vilkkainta palvelutyön sekä terveydenhuollon ja sosiaalialan ammattiryhmissä.

Työttömyys kohoaa Kainuussa tavanomaisesti aina kesä- ja heinäkuussa, kun uudet nuoret ikäluokat valmistuvat oppilaitoksista työmarkkinoille, mutta kääntyy sitten taas elokuussa laskuun. Syksyllä työttömyyden uskotaan jälleen vähenevän, kun osa työttömistä hakeutuu jatko- ja täydennysopintoihin. Alkuvuoden kehitysnäkymien valossa on siten mahdollista, että työttömyys painuu syksyllä Kainuussa jopa alle 4 000 työttömän.

Koko maassa työ- ja elinkeinotoimistoihin (TE-toimistoihin) oli rekisteröitynyt kesäkuun lopussa kaikkiaan 252 548 työtöntä työnhakijaa, mikä on 25 862 enemmän kuin toukokuussa, mutta kuitenkin 22 095 vähemmän kuin vuosi sitten. Työnvälitystilaston työttömyysaste, eli työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta, oli koko maassa 9,2 %. Kainuussa työttömien osuus työvoimasta oli kesäkuun lopussa 12,7 % (Kajaanissa 13,6 %), kun se oli Pohjois-Karjalassa 13,3 % ja Lapissa 12,6 %.

Kajaanin seurakunnan väkiluku väheni kertomusvuoden aikana 612 ja oli vuoden vaihteessa 30 632.

Vuonna 2009 rahoitusvarallisuus €jäsen oli 69,50 euroa ja putosi 60,11 euroon vuonna 2010. Seurakunnan on syytä säilyttää liikkumavara edelleenkin omarahoitteisessa pääomataloudessa, jotta olemassa olevasta mittavasta kiinteistökannasta voitaisiin huolehtia asianmukaisesti. Seurakunnan omavaraisuus-% (91,55 %) oli vuonna 2009 heikompi kuin kirkon keskiarvoluku (92,3 %). ja vuonna 2010 se nousi vähän yli prosentilla (92,68 %) Tämä kertoo osaltaan siitä, että seurakunta selviytyy edelleen

sitoumuksistaan pitkälläkin aikavälillä. Vuonna 2009 kassan riittävyys oli 129 päivää ja putosi 114 päivään vuonna 2010. Seurakunnan toiminta ja talous on suunniteltava siten, että vakavaraisuus ja maksuvalmius turvataan tulevaisuudessakin.

Kajaanin seurakunnan talousarviota vuodelle 2011 valmisteltiin vaikeasti ennustettavassa tilanteessa. Varmuudella ennustettavaa suuntaa talouden kehitykselle tulevana vuonna ei ole. Varma tieto on se, että joka tapauksessa julkiseen sektoriin taantuman vaikutukset heijastuvat aina viiveellä.

Kajaanissa eletään voimakasta rakennemuutoksen aikaa. Satavuotias paperitehdas lopetettiin. Perinteinen opettajainkoulutus ajetaan alas. Mitä tapahtuu yrityksille ja niiden kannattavuuskehitykselle. Toisaalta Kajaanissa ja Kainuussa on merkkejä paremmasta. Esim. UPM:n Kajaanin tehtaan entisiin tiloihin perustettu Renforsin Rannan yritysalue on saanut hyviä tuloksia aikaan. Kajaanin seurakunnan kirkkovaltuusto hyväksyi yksimielisesti 15.12.2010 pidetyssä kokouksessaan talousarvioesityksen, joka on 117 500 euroa alijäämäinen. Vuodelle 2010 budjetoitu alijäämä oli 326 450 euroa.

Seurakunta ei voi ennakoida kovinkaan suurta verotulojen kasvua vuodelle 2011. Seurakunnan läsnä oleva väkimäärä pieneni viime vuonna 617 ja tällä on merkittävä vaikutus verotulokertymään. Seurakunnan kuten Kajaanin kaupungin on varauduttava sietämään epävarmuuden ja hitaan tulopohjan kasvun aikaa.

Tilintarkastajat ovat valvontatarkastuskertomuksessaan vuodelta 2009 (12.4.2010) kiinnittäneet huomiota syntyvän alijäämän kattamiseen:

”Hyvä toiminta- ja taloussuunnitelma osoittaa sen, mitä aiotaan tehdä, mitkä ovat toiminnan tavoitteet ja kuka on toteuttaja. Tässä suhteessa Kajaanin seurakunnan toimintasuunnitelmat ovat kehittyneet parempaan suuntaan. Kun toiminta vielä arvioidaan asetettuihin tavoitteisiin, päästään toiminnan tavoitteelliseen suunnitteluun ja toteutukseen.

Kirkkojärjestyksen 15 luku 1§:n mukaan on syntynyt alijäämä katettava tai sille on laadittava realistinen suunnitelma, joka ei ole kolmea vuotta pidempi. Nyt talousarviot vuosille 2010–2012 ovat alijäämäisiä. Tämä

yhdessä kiinteistöjen tulevien korjaustarpeiden ja toiminnan odotusten kanssa tarkoittaa talouden liikkumavaran turvaamista.”

Tilintarkastajat ovat todenneet valvontatarkastuskertomuksessaan vuodelta 2010: ”*Tulevan kolmivuotiskauden 2011–2013 talousarviot ovat alijäämäisiä, kuitenkin niin, että vuonna 2013 talous on tasapainossa.*

Vuoden 2011 talousarvioon on varattu 35 000 euron suunnittelumääräraha Keskusseurakuntakodin peruskorjausta varten. Koska seurakunnan taloudessa on selkeä tarve tehdä tasapainottamistoimia ja seurakunnan jäsenmäärä on merkittävässä laskussa, on Keskusseurakuntakodin peruskorjauksen suunnittelun yhteydessä syytä arvioida seurakunnan tarvitsemien toiminnallisten tilojen tarve pitemmällä tähtäimellä. Edelleen on tarpeen arvioida, mitkä tilat on järkevä pitää omistuksessa tai vuokrattuna ja mistä on mahdollista luopua. Tavoitteena tulisi olla tarkoituksenmukaiset ja tehokkaassa käytössä olevat tilat.”

Aivan tarkkoja arvioita vuoden 2011 talousarvion toteutumisesta on tällä hetkellä vaikea tehdä. Talousarviovertailu kuuden ensimmäisen kuukauden osalta osoittaa, että Kajaanin seurakunnan talousarvio on toteutunut suunnitelmien mukaisesti. Toimintakatteen toteutuminen puolelta vuodelta oli 50,0 %.

Vuonna 2011 tilikauden tulos on - 117 500 euron verran alijäämäinen ja alijäämä pienenee vuosina 2012–2013, mutta on edelleen negatiivinen. Tällä hetkellä talousarvion raami vuodelle 2012 on 200 000 euroa alijäämäinen. Seurakunnalla on tässä tilanteessa kaksi päävaihtoehtoa talouden tasapainottamiseksi:

- 1. Rakenteelliset uudistukset ja sitä kautta menojen kasvun hidastaminen. Talouden tasapainottaminen edellyttää sekä toiminnan kehittämistä että menojen karsintaa niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Tämä vaihtoehto edellyttää myös voimakasta puuttumista henkilöstömenoihin.**
- 2. Tuloveroprosentin tarkistaminen 1,65 prosenttiin.**

Perustelut:

- o talousarviosta vuodelle 2012 olisi tulossa jo neljäs alijäämäinen tilivuosi
- o kirkkohallituksen (Vuolijoen seurakunnan liittäminen Kajaaniin) avustusten loppuminen vuonna 2012
- o seurakuntien yhteisöverotulojen jako-osuuden pienentyminen (Kajaanissa vähennystä 15-20 prosenttia ja rahassa vähennystä vuositasolla 100 00 – 120 000 euroa)
- o Keskuseurakuntakodin peruskorjaus, jota ei voi rahoittaa kokonaan omarahoitteisesti ja seurakunta joutuu turvautumaan lainanottoon
- o henkilöstömenojen verotuloja voimakkaampi kasvu

Talousarvion kehukset vuodelle 2012 ja suunnitelma vuosille 2013–2014 on laadittava siten, että talous saadaan tasapainoon.

3 Palkkakustannukset ja henkilöstösivukulut

Evankelis-luterilaisen kirkon sopimusallalla saavutettiin neuvottelutulos uusista virka- ja työehtosopimuksista 15.2.2010. Sopimuskausi on kolmivuotinen 1.2.2010–31.1.2013. Kirkon pääsopijaosapuolet ovat allekirjoittaneet vuoden 2011 palkkaratkaisua koskevan virka- ja työehtosopimuksen kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen 2010–2012 allekirjoituspöytäkirjan 6 §:n mukaisesta vuoden 2011 palkkaratkaisusta.

Vuoden 2011 palkkaratkaisu muodostuu kirkon eri palkkausjärjestelmissä kahdesta elementistä, yleiskorotuksesta ja järjestelyerästä, joiden suhde ja käyttötapa vaihtelevat palkkausjärjestelmittäin. Ratkaisun kirkon palkkatasoa nostava vaikutus on 2,0 %. Palkantarkistukset kohdistuvat tänä vuonna kahdeksalle kuukaudelle, jolloin ne nostavat palkkakustannuksia keskimäärin noin 1,3 % vuoteen 2010 verrattuna.

Vuoden 2012 aikana toteutettavasta palkkaratkaisusta neuvotellaan ja sovitaan 29.2.2012 mennessä. Jollei yhteisymmärrystä saavuteta, osapuolella on oikeus irtisanoa sopimus päättymään 31.3.2012.

Harkinnanvarainen palkanosa (Hava)

Kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen palkkausjärjestelmän 35 §:n mukainen harkinnanvarainen palkanosa voidaan ottaa käyttöön seurakunnassa, kun sanotun pykälän 3 momentin mukaiset täytäntöönpanoneuvottelut on käyty. Sitä voidaan maksaa, kun viranhaltijoille ja työntekijöille on etukäteen asetettu tehtävää koskevia määrällisiä tai laadullisia tavoitteita ja kun niitä on arvioitu.

Sopijaosapuolet ovat yksimielisiä siitä, että harkinnanvarainen palkanosa on olennainen osa kirkon yleistä palkkausjärjestelmää. Sopimuskauden aikana osapuolet seuraavat ja edistävät sen aktiivista käyttöönottoa.

Kirkon pääsopijaosapuolet ovat asettaneet tavoitteeksi, että harkinnanvarainen palkanosa on seurakunnissa yleisesti käytössä 1.2.2013 alkavalla sopimuskaudella.

Harkinnanvaraisen palkanosan käyttöönottoa valmistellaan Kajaanin seurakunnassa vuoden 2012 aikana.

Kajaanin seurakunnan osalta palkkoihin lasketaan **3,0 % palkankorotusvaraus**.

Henkilöstösivukulut budjetoidaan vuodelle 2012 tässä vaiheessa kuluvan vuoden tason mukaisina.

4 Keskusrahastomaksut

Kirkolliskokous päättää marraskuussa 2011 kirkon keskusrahastomaksun suuruudesta vuodelle 2012. Tälle vuodelle keskusrahastomaksun suuruus on ollut laskennallisesta kirkollisveron tuotosta 8,2 %. Laskennallinen kirkollisvero tarkoittaa yhden kalenterivuoden ajalta kertyvää kirkollisveron tuottoa, mikä jaetaan seurakunnan tuloveroprosentilla.

5 Verotulojen arvioiminen vuoden 2012 talousarvioon

Vuonna 2010 kirkollisverotilitykset kaikissa seurakunnissa yhteensä laskivat 2 % edelliseen vuoteen verrattuna (Kajaanissa -1,26 %). Yhteisöverotilitykset kasvoivat 18,1 % (Kajaanissa + 15,17 %). Verotulot yhteensä olivat kaikissa seurakunnissa (myös Kajaanissa) yhteensä samalla tasolla kuin vuonna 2009.

Kirkollisverojen kehityksen prosentteina pitäisi olla kunnallisverojen kanssa samaa suuruusluokkaa, koska niillä on sama veropohja. Kuitenkin vuonna 2010 kirkollisverotulot kehittyivät oleellisesti heikommin kuin kunnallisverot. Suurin syy tähän on kirkosta eroaminen, jonka taloudellinen merkitys kirkolle toteutuu sattumanvaraisesti eroajan tuloista riippuen.

Seurakuntien verotulojen kehitys 2008–2010

	2008	2009	2010
Kirkollisverot	6,0 %	0,5 %	-2,0 %
Yhteisöverot	2,4 %	-21,4 %	18,1 %
Verotulot yhteensä	5,5 %	-2,2 %	0,0 %

Vuonna 2010 verotulot yhteensä vähenivät 221 seurakuntataloudessa ja 102 seurakuntataloudessa ne pysyivät ennallaan, taikka nousivat.

Alkuvuonna 2011 ennakonpidätykset koko maassa ovat kasvaneet 4,1 %. Ev.lut. seurakunnissa em. kasvu on ollut pienempää. Ennakot ja ennakon täydennysmaksut ovat kasvaneet reippaasti edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Huhtikuun 2011 tilanteen mukaan ennustaen kirkollisverotilitysten määrä saattaa kasvaa 1-1,5 % kaikissa seurakunnissa yhteensä vuonna 2011.

Heinäkuun 2011 loppuun mennessä seurakunnat ovat saaneet kirkollisverotilityksiä + 3,3 % enemmän ja yhteisöveroja + 13,2 % enemmän kuin vuosi sitten vastaavana aikana. Kajaanissa kehitys on ollut samansuuntainen. Ansio- ja pääomatuloveroissa ollaan edellä viime vuotta + 3,59 %. Yhteisöverojen tilitysten nousu on + 9,42 %.

Kirkollisverojen ja kunnallisverojen veropohja on sama eli ansiotulot vähennettynä kunnallisverotuksessa hyväksyttävillä vähennyksillä. Kirkollisverojen ja kunnallisverojen kehityksen tulisi sen mukaan olla kutakuinkin samalla tavalla.

Verotilitysten kehitys seurakunnissa ja kunnissa:

	2008	2009	2010
Kirkollisverot	6,0 %	0,5 %	-2,0 %
Kunnallisverot	8,0 %	2,4 %	+2,1 %
Em. erotus	2,0 %	1,9 %	4,1 %

Kuntaliitto (yhteistyössä VM:n ja verohallituksen kanssa) ennustaa, että kunnallisverotilitykset kasvaisivat vuoden 2011 aikana 1,7 %. Mikäli em. pitäisi paikkansa, niin seurakuntien kirkollisverotilitykset vuoden 2011 aikana jäisivät edellä olevien tietojen perusteella vuotta 2010 pienemmiksi. Vuoden 2010 aikana erosi kirkosta yli 80 000 jäsentä. Mikäli heillä kaikilla olisi ansiotuloja, kirkollisverotulojen menetys olisi lähes 3 % kokonaisuudesta.

Eduskunta päätti 12.5.2009 hallituksen esityksestä kirkon yhteisöveron jako-osuuden nostamisesta 2,55 prosenttiin vuosien 2009–2011 ajaksi.

Veronsaajaryhmien jako-osuuksien tarkistaminen heinäkuussa lisää vuonna 2011 verovuodelta 2010 valtiolle tulevaa osuutta noin 166 miljoonalla eurolla sekä pienentää kunnille tulevaa osuutta noin 129 miljoonalla eurolla, seurakunnille tulevaa osuutta noin 15 miljoonalla eurolla.

Kuntaliitto arvioi Kajaanin kaupungille kunnallisveron lisäykseksi 2,3 % ja yhteisöveron vähennykseksi - 18,6 %.

Vuoden 2012 tulojen perusteella maksuun pantavien verotulojen arvioidaan kasvavan **0,52 prosenttia** Kajaanin seurakunnassa edellisestä vuodesta, jos tuloveroprosentti on **1,50** ja **9,84 prosenttia**, jos tuloveroprosentti on **1,65**.

6 Kustannusten kohdentaminen talousarvioon

Seurakunnan on kohdennettava tulot ja menot tehtäväalueille aiheuttamisperiaatteen mukaan kirkkohallituksen yleiskirjeen 13/2006 mukaan. Seurakuntien toiminnasta on nyt käytettävissä huomattavasti oikeampaa tietoa kuin aikaisempina vuosina. Tietoa käytetään mm. kirkon edunvalvonnassa ja tiedottamisessa. Toiminta- ja taloussuunnitelmaa tehtäessä voidaan pohdiskella mm., jakautuvatko seurakunnan voimavarat eri perustehtävien kesken kirkkovaltuuston hyväksymän strategian ja tavoitteiden mukaan ja miten hyvin seurakuntalaisten ilmaisemat toiveet näkyvät voimavarojen jakautumisessa. Koska tilinpäätöstä verrataan hyväksytyyn talousarvioon, talousarviossa palkat, kiinteistömenot, poistot, sisäiset korkomenot ja hallinnon vyörytysmenot tulee jakaa tehtäväalueiden kesken aiheuttamisperiaatteen mukaan. Toimintamenot ja -tulot budjetoidaan tehtäväalueiden kesken arvioidun toimintamäärän mukaan.

7 Koulutussuunnitelmat

Seurakunnan toiminta- ja taloussuunnittelun prosessiin kuuluu olennaisena osana henkilöstön koulutussuunnitelman laatiminen. Koulutussuunnitelma on kaksiosainen se sisältää koko toiminta- ja taloussuunnitelmakautta koskevat yleiset henkilöstökoulutukselliset tavoitteet sekä näihin tavoitteisiin perustuvan talousarviovuotta koskevan toteutussuunnitelman. Koulutussuunnitelmassa arvioidaan koko henkilöstön koulutustarve organisaation eri tasoilla toimintasuunnitelmassa 2012–2014 asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Talousarvioon varataan vuotuisen koulutussuunnitelman toteuttamisen edellyttämä määräraha. Määrärahan suuruus riippuu muun muassa kouluttautumistarpeesta ja koulutuksen toteuttamistavasta. Henkilöstökoulutuksesta ja siihen liittyvistä taloudellisista etuuksista on sovittu Kirkon henkilöstön kehittämissopimuksessa (25.11.2010).

Talousarvion 2012 laadintaohjeet liite 18

Lisätietoja asiasta antaa talousjohtaja Toivo Sistonen, puh. 6172 2250, gsm 044-7444 250, sähköposti: toivo.sistonen@evl.fi.

Talousjohtaja: Taloudellinen jaosto antaa johtokunnille, aluetyön ja työalojen (tehtäväalojen) vastuuhenkilöille talousarvion valmisteluohjeet vuodelle 2012 liitteen mukaisena.

Taloudellinen jaosto: Hyväksyi yksimielisesti.

74 §

15 Hautausmaiden tarkastus 2011

Talousjohtaja: Taloudellinen jaosto päättää tarkastuksen ajankohdan.

Taloudellinen jaosto: Päätti hautausmaiden tarkastuksen ajankohdaksi to 18.8.2011.

75 §

16 Ilmoitusasiat

Kirkon työmarkkinalaitoksen yleiskirjeet:

A 4/2011 sisältää:

Kirkon yleisen palkkausjärjestelmän soveltamista koskeva palkkakannanotto

- Kirkon työmarkkinalaitoksen tietoon on tullut Diakoniatyöntekijöiden Liiton hallituksen ja Kirkon Nuorisotyöntekijöiden Liiton hallituksen nimissä 29.4.2011 päivätty palkkakannanotto, joka sisältää kyseisten työntekijäin etujärjestöjen oman suosituksen diakonia- ja nuorisotyön työalajohtajina toimivien vaativuusryhmiin sijoittelusta. Kannanotto on lähetetty Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n luottamusmiehille ja jäsenistölle. Työmarkkinalaitos kiinnittää sen johdosta seurakuntatyönantajien huomiota siihen, että palkkakannanotto on sen laatineen kahden työntekijäyhdistyksen harjoittamaa jäsentensä edunvalvontaa, eikä seurakuntatyönantajien tarvitse ryhtyä kannanoton johdosta mihinkään toimenpiteisiin.

Yleiskirje on luettavissa kirkon verkkosivuilta osoitteesta Sakasti.evl.fi ja se on myös nähtävänä seurakunnan taloustoimistossa.

Talousjohtaja: Taloudellinen jaosto merkitsee tiedoksi.

Taloudellinen jaosto: Merkitsi tiedoksi.

76 §

17 Oikaisuvaatimusohjeet

Liitettiin pöytäkirjaan.

77 §

18 Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 19.32. Veisattiin virsi 532:7–8.